

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
на дисертацію Абдуллаєва Вагіфа Ахмед огли
на тему
**«Державна політика у сфері запобігання та протидії корупції: порівняння
досвіду України та Азербайджанської Республіки»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
281 – публічне управління та адміністрування
(галузь знати 28 «Публічне управління та адміністрування»)**

Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок із планами науково-дослідної роботи Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Актуальність тематики досліджень Абдуллаєва Вагіфа Ахмед огли обумовлюється об'єктивно тим, що корупція пустивши коріння в усі сфери функціонування держави, здатна поставити під загрозу існування економічної системи та громадянського суспільства. Тому подолання корупції перетворюється у надзвичайно складну проблему.

В умовах сьогодення рівень її актуальності щодо запобігання та протидії корупції ще більше підвищується у зв'язку із обставинами, що створились внаслідок воєнних дій російських загарбників на території нашої держави, які значно ускладнили умови досягнення необхідного рівня суспільного розвитку.

Актуальність і значимість дисертаційної роботи Абдуллаєва Вагіфа Ахмед огли визначається також тим, що вона виконана в рамках науково-дослідних робіт Чорноморського національного університету імені Петра Могили за темами: «Державна політика формування ефективного функціонування та розвитку спроможних до самоврядування територіальних громад у процесі децентралізації як запорука національної безпеки» (державний реєстраційний номер 0119U100372), у рамках якої автором системно представлено перспективні напрям удосконалення державної політики у сфері запобігання та протидії корупції; «Формування концептуальних засад впровадження державної Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції як чинника соціальної стабільності та національної безпеки» (державний реєстраційний номер 0120U102342), у рамках якої автором представлено пропозиції, що спрямовані на пошук ефективних методів та підходів до радикального скорочення корупції як системного явища з урахуванням міжнародного співробітництва та конструктивної взаємодії між органами публічної влади й інститутами громадянського суспільства.

Таким чином, одержані Абдуллаєвим Вагіфом Ахмед огли в ході дослідження проблем удосконалення державної політики у сфері запобігання та протидії корупції висновки і рекомендації є актуальними і відповідають потребам реально існуючої ситуації у країнах предмету дослідження та об'єктивній необхідності вирішення окреслених у дисертації проблем практичного подолання проявів корупції на всіх рівнях державного управління та суспільних відносин.

Загальна оцінка змісту роботи.

Результати ознайомлення із змістом дисертації дозволяють вважати її завершеною науковою роботою, яка містить результати проведених наукових досліджень проблем удосконалення формування державної політики у сфері

запобігання та протидії корупції та розвитку антикорупційних механізмів.

Дисертація написана грамотною науковою мовою, логічно структурована, матеріал викладається послідовно і зрозуміло. Логіка структури дисертаційної роботи визначається її метою та послідовністю виконання завдань. Одержані в ході дослідження результати мають відповідний рівень наукової новизни і в цілому формують достатній рівень наукової новизни даної дисертаційної роботи.

Ступінь обґрутованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Низка поставлених і розв'язаних в дисертаційній роботі задач за переліком та змістом є достатньою для досягнення мети дослідження. Аналіз дисертації демонструє змістовний підхід автора до вирішення поставлених завдань, що систематизуються у мету дослідження. Наукові положення, що становлять наукову новизну дисертаційної роботи, висновки і рекомендації опираються на ґрутовні дослідження, здійснені на основі аналізу наукових праць багатьох відомих українських та азербайджанських учених-економістів та закордонних науковців, опрацювання великого масиву статистичних даних, результатів власних наукових досліджень, що свідчить про достатню міру їх обґрутованості.

Методологічною основою дисертаційного дослідження є фундаментальні положення теорії державного управління та напрацювання вітчизняних і зарубіжних учених з питань удосконалення формування державної політики у сфері запобігання та протидії корупції та розвитку антикорупційних механізмів.

У дисертації використано такі методи: метод комплексного аналізу (для забезпечення цілісності дослідження державної політики у сфері запобігання та протидії корупції та антикорупційних механізмів); метод історіографічного аналізу (для дослідження етапів антикорупційної реформи України, антикорупційної політики Азербайджанської Республіки, міжнародного співробітництва у боротьбі з корупцією в органах публічної влади); методи порівняння та узагальнення (у ході дослідження показників Індексу сприйняття корупції Міжнародної антикорупційної організації Transparency International (Україна, Азербайджанська Республіка, Данія, Сінгапур)); системно-функціональний метод (при дослідженні сутності понять «корупція», «національна безпека України», «національні інтереси України», «загрози національній безпеці України», «державна політика у сфері запобігання та протидії корупції» («антикорупційна політика»), «антикорупційна стратегія», «інститути громадянського суспільства антикорупційної спрямованості», «міжнародне співробітництво у боротьбі з корупцією», «комплексний механізм запобігання та протидії корупції», «механізм взаємодії держави і громадянського суспільства у сфері запобігання та протидії корупції» та визначені ролі й внеску інститутів громадянського суспільства у сучасні антикорупційні процеси); інституційний метод (при аналізі антикорупційних організацій загалом та Transparency International і Transparency International Ukraine зокрема, як інституту громадянського суспільства).

Інформаційними джерелами дослідження стали Конституція України, нормативно-правові акти України, Азербайджанської Республіки, країн-членів і інституцій Європейського Союзу, програмні документи державних органів України, монографії і статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення результатів проведеного дослідження полягає у

обґрунтуванні дисертантом теоретичних та методичних положень здійснення дослідження проблем вдосконалення державної політики у сфері запобігання та протидії корупції, а також ефективного впровадження антикорупційних механізмів на основі порівняння досвіду України, Азербайджанської Республіки та найменш корумпованих країн світу.

Практичне значення дисертації полягає у можливості використання теоретико-методичних і прикладних результатів дослідження проблеми формування фінансово-економічних результатів сільськогосподарських підприємств у практиці господарювання зазначених підприємств з метою підвищення ефективності її здійснення. Практична цінність одержаних результатів підтверджується відповідними документами про врахування цих результатів. Так, результати дослідження були використані в роботі: Рівненської обласної ради під час проведення антикорупційних заходів, а також при внесенні змін до Антикорупційної програми Рівненської обласної ради на 2021-2023 рр. (довідка №01/12-263р від 22.07.2022 р.); Державної судової адміністрації України щодо формування ефективного механізму довгострокової взаємодії між інститутами громадянського суспільства антикорупційного спрямування та територіальними управліннями Державної судової адміністрації України (довідка №1/815-154 від 08.06.2022 р.); Департаменту соціального захисту населення Дніпропетровської обласної державної адміністрації при проведенні інформаційно-просвітницьких тематичних заходів, спрямованих на системне формування антикорупційної свідомості працівників адміністрації та її підрозділів, а також при налагодженні тісних зв'язків із громадськістю (довідка №3714/0/129-22 від 27.07.2022 р.).

Теоретичні положення та практичні рекомендації, які обґрунтовано в дисертаційній роботі, впроваджені в навчальний процес у ході підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» та «магістр» за напрямом «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання при викладанні навчальних дисциплін «Публічна служба», «Правові засади публічної служби», «Публічна політика», «Вступ до спеціальності» у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили (довідка № 44-45/1343 від 30.09.2022 р.).

Повнота апробації результатів дослідження

Результати дослідження опубліковано в 12 наукових працях загальним обсягом 8,6 друк. арк. (особисто автора – 5,0 друк. арк.), серед яких: 2 статті в зарубіжних наукових виданнях, які мають цитування в наукометричних базах Web of Science, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у наукових виданнях інших держав та 5 публікацій у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Одержані результати доповідались і одержали схвалення на двох всеукраїнських та семи міжнародних наукових та науково-практичних конференціях. Таким чином, рівень апробації та публікації одержаних результатів дослідження є достатнім.

Дотримання принципів академічної доброчесності

Порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі Лизака М.П. не виявлено. Дисертація містить посилання на джерела запозичень теоретичних положень, використаних інформаційних матеріалів.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження.

При загальній позитивній оцінці даної дисертації, с підстави звернути увагу на наявність у ній окремих дискусійних моментів і зробити певні зауваження:

1. У першому розділі під назвою «Теоретичні засади формування механізмів запобігання та протидії корупції» автор розглядає нормативно-правову базу щодо запобігання та протидії корупції: аналізує нормативно-правові акти, що утворюють систему протидії корупції; зазначає новели вітчизняного законодавства тощо. Поряд з тим, теоретичну інформації варто було б доповнити практичними прикладами, а саме, навести перелік основних порушень антикорупційного законодавства та найбільш розповсюдженні судові рішення.

2. Звичайно, як і будь яка особова робота дана праця не вільна від деяких недоліків. Ключовим із них, на наш погляд, є відсутність конкретних прикладів корупційних проявів серед українських та азербайджанських чиновників, а їх було чимало, особливо за останні роки (як приклад, корупційні резонансні події в Україні: «Корупціонери у мантіях», «Діамантові прокурори», «Бурштинова справа» тощо; корупційні прояви в Азербайджані: «Ікорна дипломатія», «Азербайджанський Ландромат» тощо).

3. З метою формування ефективного механізму довгострокової взаємодії між громадськими організаціями антикорупційного спрямування та органами публічної влади у сфері запобігання та протидії корупції запропоновано створення при органах публічної влади підрозділів, що б безпосередньо співпрацювали із антикорупційними громадськими організаціями відносно мінімізації проявів корупції в українській державі. Дані пропозиції потребують своєї практичної реалізації шляхом розробки проекту відповідного нормативно-правового акту й надсилення його до компетентних органів і отримання офіційної відповіді, яка могла б слугувати довідкою впровадження результатів наукового дослідження.

4. На підставі результатів дослідження отриманих у рамках другого розділу роботи дисертантом розкрито досвід реалізації антикорупційної політики в Азербайджанській Республіці та надано рекомендації щодо можливостей його використання в сучасній Україні шляхом активного забезпечення спільнотої інтеграції баз даних публічної адміністративної інформації та здійснення стовідсоткового процесу надання адміністративних послуг в електронному вигляді; ефективного налагодження та активного використання спрощених процедур застосування громадянами новітніх інформаційно-комунікаційних сервісних технологій. На нашу думку висновок щодо інформаційно-комунікаційних сервісних технологій потребує свого більшого розкриття та обґрунтування, адже дане положення у майбутньому може слугувати підґрунтям для дослідження таких явищ як «сервісні технології» та «сервісна культура» у контексті концепції сервісної держави. У зв'язку із цим, інформаційно-комунікаційні сервісні технології варто було представити більш ширше, розкрити їх місце та значення, а також окреслити шляхи підвищення їх рівня.

5. Третій розділ роботи називається «Напрями удосконалення формування механізмів запобігання та протидії корупції». У цьому дисертант розглядає особливості формування та функціонування сучасно-актуальних механізмів запобігання та протидії корупції, серед яких, на нашу думку, особливої наукової уваги заслуговує саме морально-психологічний механізм запобігання та протидії корупції. Робота значно виграла, якщо б автором у межах розгляду даного механізму було обґрунтовано виділення конкретних якостей особистості, які спонукають певну людину стати корупціонером і

здійснювати корупційну діяльність. Вважаємо, що такі три головні якості як користь, бездуховність та економічна доцільність можуть слугувати своєрідним підґрунтям для більшого розкриття специфіки взаємодії між собою суб'єктів у морально-психологічному механізмі запобігання та протидії корупції.

Однак зазначені зауваження суттєво не знижують загальної позитивної оцінки отриманих наукових результатів і можуть бути предметом активної дискусії під час захисту дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Абдуллаєва Вагіфа Ахмед огли на тему «Державна політика у сфері запобігання та протидії корупції: порівняння досвіду України та Азербайджанської Республіки» є завершеним самостійним дослідженням, спрямованим на розв'язання важливого наукового завдання — обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення державної політики у сфері запобігання та протидії корупції, а також ефективного впровадження антикорупційних механізмів на основі порівняння досвіду України, Азербайджанської Республіки та найменш корумпованих країн світу.

Отримані автором дисертаційного дослідження результати, висновки і пропозиції мають суттєве наукове значення у сфері поглиблення теоретичних основ вдосконалення державної політики у сфері запобігання та протидії корупції. Дисертація написана діловою українською мовою з науковим стилем її викладу та використанням спеціальної термінології. Стилістичне оформлення визначається достатньою логічною ясністю, точністю та високим теоретико-методичним рівнем висвітлення аналізованих питань.

За змістом, оформленням та апробацією основних положень дисертація Абдуллаєва Вагіфа Ахмед огли на тему «Державна політика у сфері запобігання та протидії корупції: порівняння досвіду України та Азербайджанської Республіки» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року зі змінами і доповненнями, а її автор — Абдуллаєв Вагіф Ахмед огли — заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань²⁸ «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування.

Рецензент:

доцент кафедри публічного управління
та адміністрування
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили(м. Миколаїв),
кандидат наук з державного управління, доцент

Тимофієв С.П.

Підпис Тимофієва С.П.
засвідчую

Вчений секретар
24.04.2023 р.

Чорна В.О.